

Ambrózi Miklós

jogballgató (PTE ÁJK), az ÓNSZ Bűnügyi Tagozatának tagozatvezetője

Balladik András

jogballgató (PTE ÁJK)

A hitelezői érdekek jogi védelme, különös tekintettel a csődeljárásra és kényszertörlési eljárásra

I. Bevezetés

Az üzleti életben egyre nagyobb számban vesznek részt a jogi személyek, melyek önálló jogalanyisággal rendelkeznek, azaz jogaik és kötelezettségeik lehetnek.¹ Az ehhez fűződő előnyök mellett azonban komoly visszaélésekre is lehetőséget ad a jogi személyiség, egyes esetekben a megtérülés és a felelősségre vonás komoly nehézségekbe ütközhet.

*„A súlyos visszaéléseket azonban nem takarhatja el még részben sem a jogi személyiség palástja.”*² Erre figyelemmel olyan jogi szabályozás kialakítása szükséges, amely a hitelezők érdekeinek védelmét kívánja megvalósítani a visszaélésekkel szemben. A visszaélésekre való lehetőség hatványozottan érvényesül a korlátozott felelősséggel működő társaságok vonatkozásában, mely lehetőséget teremt a társaság „eszközként” való használatára, a korlátolt felelősség által nyújtott előnyök kiaknázására. Írásunkban a társaságok életében felmerülő „speciális” helyzetekkel összefüggésben vizsgáljuk a hitelezők védelmére szolgáló intézkedéseket a csődeljárás és a kényszertörlési eljárás kapcsán. A társaság fizetési kötelezettségeinek teljesítése során felmerülő rendellenességek és a társaság megszüntetése olyan rendkívüli helyzetet eredményeznek, melynek során a hitelezők érdekeinek védelméről gondoskodni szükséges a jogalkotónak annak érdekében, hogy védelmükön keresztül az üzleti élet rendeltetésszerű működése se szenvedjen csorbát.

Munkánkban elsősorban a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, a Cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény és a Csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény rendelkezéseit, illetve annak gyakorlati érvényesülését kívánjuk vizsgálni hitelezővédelmi szempontból.

¹ A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 3:1. § (1) bekezdés

² *Nochia* Tibor: A vezető tisztségviselők magánjogi felelősségének mércéjéről és irányairól az új Ptk. alapján. *Gazdaság és Jog* 2013/6. sz. 3-8. o.

II. A hitelező fogalma

A hitelezői érdekek védelmét biztosító szabályozás bemutatását megelőzően be kívánjuk mutatni, hogy a tanulmányban elemzett védelmi intézkedések személyi hatálya kikre terjed ki, azaz ki minősül hitelezőnek. Írásunk későbbi részében a „hitelező” fogalmának használata során az ezen pont keretein belül leírtakat irányadónak tekintjük.

A jogban a hitelezőfogalomnak sokféle árnyalata létezik. A legáltalánosabb hitelezőfogalom szerint hitelező az, aki számára az adós szolgáltatás teljesítésével tartozik.³ Azonban ezen általános fogalom alapján nem lehet a hitelezővédelmi eszközök bemutatását elvégezni, szükséges ezáltal a fogalom kapcsán differenciálni a különböző jogi szabályozások szerinti eltérésekkel. A Ptk. a hitelező fogalmát nem határozza meg, azonban a törvényben több helyen is találkozunk ezen kifejezéssel. Talán definiálási szempontból legbiztosabban a hitel- és számlaszerződések között jelenik meg, ahol a hitelező a Ptk. Hatodik könyv XX. címében meghatározott hitelszerződés és kölcsönszerződés egyik alanyát képezi, ahol a hitelező fogalma a szerződéses minőséghez kapcsolódó jogosultságok és kötelezettségek összességét jelenti. Hitelező ezáltal az a személy, aki *„kölcsönszerződés alapján meghatározott pénzüsszeg fizetésére köteles”,*⁴ míg hitelszerződés esetén *„a hitelező hitelkeret rendelkezésre tartására, és rendelkezésre tartott összeg erejéig kölcsönszerződés, kezességi szerződés, garanciaszerződés vagy egyéb hitelművelet végzésére vonatkozó más szerződés megkötésére köteles.”*⁵ Azonban ezen speciális hitelező fogalom nem fedi le a kötelmi jogi könyv teljes hitelező fogalmát, így az általános hitelező fogalom alkalmazása válik szükségessé ezen esetben, kiterjesztő értelmezést adva a hitelező fogalmának.

A Cstv. egységes hitelező fogalmat alkot, melyet a törvény az értelmező rendelkezések között határoz meg.⁶ A Cstv. szerinti teljes hitelező fogalom szó szerinti ismertetését jelen tanulmányban nem mutatjuk be, mégis kiemeljük azonban a szerteágazó fogalmi meghatározásból egy speciális fogalmi meghatározást, melyet a Cstv. 3. § (1) bekezdés c) pont cd) alpontja tartalmaz. Ezen jogszabályhely szerint *„a felszámolás kezdő időpontja után hitelező mindenki, akinek az adóssal szemben pénzkövetelése vagy pénzben kifejezett vagyoni követelése van, és azt a felszámoló nyilvántartásba vette.”* A felszámolás elrendelését követően a hitelezői minőség megállapíthatóságához többletkövetelmény kapcsolódik: nem elegendő az adóssal szembeni pénzkövetelés vagy pénzben kifejezett követelés, hanem szükséges ezen kötelezettségnek felszámoló részére történő bejelentése. Összhangban áll ezen hitelező fogalom a Cstv. 37. § (1) bekezdésben foglalt kötelezettséggel, mely szerint az adóssal szemben fennálló követeléseket a felszámolás közzétételétől számított legkésőbb 180 napon belül

³ Kecskés András: A befektetések jogi és gazdasági elmélete. Jura 2017/2. sz. 79-90. o.

⁴ Ptk. 6:383. §

⁵ Ptk. 6:382. § (1) bekezdés

⁶ A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (továbbiakban: Cstv.) 3. § (1) bekezdés c) pont

a felszámoló részére bejelenteni szükséges, aki ezeket nyilvántartásba veszi, s ezáltal a felszámolási eljárással érintett adóssal szemben fennálló kötelezettség hitelezői igénynek minősül ezen cselekménytől kezdődően. Ezen kötelezettség elmulasztása jogvesztéssel jár.⁷ Amennyiben a követelés jogosultja a meghatározott határidőben bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget, a követelés érvényesíthetőségéhez fűződő alanyi joga elenyészik, ezáltal hitelezőként történő meghatározása sem lehetséges. Megjegyeznénk, hogy a csődeljárás kapcsán vizsgálandó hitelezővédelem során a Cstv. szerinti hitelező fogalmat szükséges irányadónak tekintenünk.

Látható, hogy a Cstv. szerinti hitelező fogalom az általános hitelező fogalomnál szűkebb, különösképpen a felszámolás elrendelését követően. Azonban a társasági jogi hitelező fogalom tágabb, mint a kötelmi jog vagy a Cstv. szerinti hitelező fogalom.⁸ A társasági jogban hitelező az, akinek a gazdasági társasággal szemben vagyoni követelése (igénye) van. A hitelezői minőség független a követelés jellegétől, annak elismert voltától stb.⁹ Azonban ezen „tág” fogalomhoz képest nem csupán a Cstv. és a kötelmi jog szerinti szabályozás jelent szűkítést. Írásunknak a csődeljárás mellett a kényszertörlési eljárás is központi részét képezi, melynek szabályait a Ctv. tartalmazza. A kényszertörlési eljáráshoz kapcsolódóan a törvény meghatározza, hogy ki minősül hitelezőnek. *„Hitelező az a személy, aki követelését a kényszertörlési eljárásban bejelentette és követelése jogerős és végrehajtható bírósági, hatósági határozaton, más végrehajtható okiraton alapul vagy nem vitatott vagy elismert, pénz- vagy pénzben kifejezett vagyoni követelés.”*¹⁰ A Ctv. 117. § (2) bekezdése értelmében, akinek a kényszertörlési eljárással érintett céggel szemben követelése van, szükséges a követelését bejelenteni. A bejelentés elmulasztása a felszámolási eljárással ellentétesen nem eredményez jogvesztést, azonban a követelés jogosultja igényét ezen esetben kényszertörlési eljárásban már nem érvényesítheti, így a kényszertörlési eljárásban a bejelentési kötelezettségét elmulasztó személy nem tekinthető hitelezőnek.

Megállapítható, hogy a hitelezőnek nincs egységesen meghatározott fogalma, az alkalmazandó hitelező fogalmat az érintett jogviszony azonosításával szükséges kiválasztani. Az eltérő fogalmakkal egységesen a különböző módokon meghatározott hitelezői minőséghez kapcsolódó jogi védelem is eltérő képet mutat, így a hitelezői érdekek védelmének egységes bemutatása sem valósítható meg, melyre figyelemmel jelen írás is speciális szabályozás bemutatására törekszik.

⁷ Cstv. 37. § (3) bekezdés

⁸ *Török Tamás*: A követelés nem pénzbeli hozzájárulásként történő szolgáltatása. *Gazdaság és Jog* 2009/5. sz. 3-10. o.

⁹ Uo.

¹⁰ A cégnyilvánosságról, a bíróság cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (továbbiakban: Ctv.) 118/C. § (1) bekezdés

III. A hitelezővédelemről

A gazdasági társaságok vonatkozásában az adós szerepét jogi személyek testesítik meg, a hitelező minőség ettől független, a lényeg, hogy vagyoni követelése áll fenn az adós társasággal szemben. Gazdaságunk alapja, hogy magán vagy jogi személyek a saját tőkéjükből áldoznak a számukra előnyösnek gondolt dolgokra, úgy is, hogy a hitelezés megkezdésekor nem tudják, hogy a befektetett pénzük hogyan, s miként térül meg. Így kijelenthető, hogy a hitelezés egyfajta „veszélyes üzem”. Ennek a „veszélyes üzemnek” a része az, hogy adott esetben a hitelezőnek szembe kell néznie az adós rosszhiszemű magatartásával. Adós többféleképpen ronthat a hitelező helyzetén, egyfelől hamis képet adhat a saját gazdasági helyzetéről, elvonhatja a kielégítés alapját, illetve ronthatja a hitel visszafizetésének kockázatát.¹¹

„A gazdasági társaságok hitelezővédelmi jogi előírásai a gazdasági társasággal jogi kapcsolatba kerülő jogalanyok számára nyújtanak jogbiztonságot. A hitelezővédelmi szabályok olyan garanciális szabályok, amelyek nemcsak a hitelezők, de rajtuk keresztül a forgalom biztonságát is szolgálják.”¹² Az üzleti élet állandó szereplőivé váltak napjainkra a gazdasági társaságok, így az üzleti életre egyre nagyobb ráhatással bírnak a társasági jogi szabályok. Ezen szabályoknak megfelelően kell szolgálniuk a hitelezők érdekeit annak érdekében, hogy a hitelezők a rendelkezésre álló védelmi intézkedések hiánya folytán nehegy visszalépjenek az üzleti életben való aktív részvételtől.

A hitelezővédelem kapcsán fontos megemlíteni, hogy a társaság tagjai korlátlan vagy korlátozott felelősséggel tartoznak-e. Míg az előbbi esetben a gazdasági társaság tagjai a saját teljes vagyonukkal felelnek az esetleges követelésekért, úgy a korlátolt felelősség esetén ez nem érvényesül. A hitelezők és a tagok közötti érdekelletét azon esetekben lehet a legszembetűnőbb, mikor a társaság tagjai korlátozott felelősség mellett működnek.¹³ A hitelezővédelem szemszögéből utóbbi esetkör rendelkezik tényleges relevanciával, melynek kapcsán szükséges olyan védelmi intézkedések, fellépési lehetőségek megteremtése, amelyek a visszaélések lehetőségét minimálisra csökkentik, illetve egy esetleges visszaélés megvalósulása esetén megfelelő eszközöket kínálnak a hitelezők számára.

IV. A hitelezői érdekek védelme a csődeljárásban

IV.1. A csődeljárás

A csődkifejezés hallatán a legtöbb ember számára a teljes fizetéseképtelenség, az anyagi ellehetetlenülés jut eszébe. A közgondolkodásban a csődeljárás a felszámolási eljárással került

¹¹ Vándor Csaba: A hitelezővédelem optimuma. In: Doktori Műhelytanulmányok 2015 (szerk.: Kecskés Gábor). Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Győr 2015. 251. o.

¹² Mohai Máté: A vezető tisztségviselők felelősségének hitelezővédelmi aspektusairól. *Gazdaság és Jog* 2016/1. sz. 8-14. o.

¹³ Csébi Tamás: A magyar „wrongful trading” és annak elméleti alapjai. *Themis* 2006/6. sz. 5-6. o.

felcserélésre, mivel valójában a felszámolási eljárás az, amelynek célja, hogy a fizetéseképtelen adós jogutód nélküli megszüntetése során a hitelezők kielégítést nyerjenek.¹⁴

A csődeljárás a köznyelvvvel ellentétben nem az adós társaság megszüntetésére irányul, hanem olyan eljárás, amelynek során az adós – a csődegyezség megkötése érdekében – fizetési haladékot kap és csődegyezség megkötésére tesz kísérletet.¹⁵ A csődeljárás, mint reorganizációs eljárás arra ad lehetőséget, hogy a hitelezőkkel együttműködve talpra állítsa a gazdálkodó szervezetet, s ezzel elkerülje a fizetéseképtelenséget.¹⁶ Az eljárás jellegzetessége, hogy nem külső, harmadik személyek hatására rendelik el, hanem az adós gazdálkodó szervezet vezetője jogosult kizárólag arra, hogy csődeljárás lefolytatása iránti kérelmet nyújtson be.¹⁷ Azonban a reorganizációs célzatú csődeljárás megindítása nem korlátlan lehetősége a gazdálkodó szervezet vezetőjének: többek között nincs helye csődeljárásnak, amennyiben az adóssal szemben felszámolás iránti kérelmet nyújtottak be, és a felszámolás elrendeléséről az elsőfokú végzés már megszületett.¹⁸

A csődeljárás elrendelésének célszerűségi szempontból is jelentősége van. Amennyiben az adós látja, hogy lejárttá válnak tartozásai, azaz látja a fenyegető helyzetet, célszerű kérnie csődeljárás megindítását, tekintettel arra, hogy ezzel a Cstv. 9. § (3) bekezdése alapján megakadályozza a lehetséges felszámolási eljárás megindítását.¹⁹ A Cstv. hivatkozott rendelkezése értelmében, amennyiben csődeljárás iránti kérelem került benyújtásra, és azzal egyidejűleg vagy azt követően felszámolási eljárás iránti kérelem érkezik, a felszámolási eljárás elrendelése iránti kérelem elbírálását a csődeljárás elrendeléséig, illetve a csődeljárás iránti kérelem elutasításáig felfüggeszti a bíróság. A csődeljárás célszerűségével kapcsolatban megemlítendő, hogy a Cstv. az adós által indítandó csődeljárás esetén nem szabja feltételként az adós fizetéseképtelenségét, mely szabályozás összhangban áll azon gyakorlati tapasztalattal, hogy a csődeljárás szinte teljesen reménytelen, ha annak megindítására az adós fizetéseképtelenné válásakor kerül sor.²⁰

A csődeljárás rövid bemutatása során az eljárásnak az adós társaságra való hatásainak a felvázolását végeztük el, azonban ez nem jelenti azt, hogy ezen eljárás során a hitelezők érdekei ne rendelkeznenek kiemelt jelentőséggel. Ezt alátámasztja a Cstv. Preambuluma is, mely az alábbiak szerint rendelkezik a csődeljárásról: *„Az Országgyűlés a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben lévő vagy fizetéseképtelen gazdálkodó szervezetek adósságának csődeljárásban, hitelezőkkel való egyezségkötéssel történő rendezése [...] érdekében a következő törvényt alkotja.”*

¹⁴ Cstv. 1. § (3) bekezdés

¹⁵ Cstv. 1. § (2) bekezdés

¹⁶ *Juhász László: A magyar fizetéseképtelenségi jog kézikönyve I-II. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest 2019. 211. o.*

¹⁷ Cstv. 7. § (1) bekezdés

¹⁸ Cstv. 7. § (2) bekezdés e) pont

¹⁹ *Juhász László: A csődbüntett magánjogi nézőpontból. Magyar Jog 2000/12. sz. 725-733. o.*

²⁰ *Szabó Gábor Zoltán: A csődeljárás alapvető kérdései. Gazdaság és Jog 2012/11. sz. 3-7. o.*

IV.2. Hitelezővédelem a csődeljárásban

IV.2.1. Szükségesség és célszerűség

Ahogy korábban utaltunk rá, a társaság működése során fellépő rendellenességek, fizetési problémák felmerülése esetén a cég vezetőjének célszerű csődeljárás elrendelését kezdeményezni, amely által elkerülhető a cég fizetési képtelensége, ezáltal felszámolása. A Cstv. nem határoz meg kötelezettséget a csődeljárás kezdeményezésére, az a vezető döntési jogkörébe tartozik. Azonban ezen jogkör nem korlátlan: a kérelem benyújtásához az adós gazdálkodó szervezet alapítói jogait gyakorló legfőbb szerv előzetes egyetértése szükséges. A Ptk. ezen szerv összehívását a korlátolt felelősségű társaság és részvénytársaság formában működő gazdasági társaságok esetén kötelezővé teszi abban az esetben, amennyiben a társaságot fizetési képtelenség fenyegeti vagy fizetéseit megszünteti.²¹ Ezen helyzet fennállása esetén a legfőbb szerv összehívásán felül egyéb kötelezettség is terheli a tagokat/részvényeseket: a kialakult helyzet megszüntetése kötelezettségüket képezi.²² E kötelezettség teljesíthető azáltal, hogy a cég vezetőjének kezdeményezésére csődeljárás elrendelését kezdeményezik, melynek során a hitelezőkkel egyezség kötése útján a társaság rendeltetésszerű működését helyreállítják. A csődeljárás elrendelése a vezetőnek is érdekét képezi, figyelemmel a társasággal és a hitelezőkkel szemben fennálló felelősségére. A Ptk. 3:112. § (2) bekezdése szerint *„a vezető tisztségviselő a társaság ügyvezetését a gazdasági társaság érdekeinek elsődlegessége alapján önállóan látja el.”* A fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése azonban a vezető tisztségviselő felelőssége kapcsán változást eredményez: ennek beálltát követően nem a társaság, hanem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján köteles ügyvezetési feladatait ellátni.²³ Amennyiben a vezető tisztségviselő ezen kötelezettségének nem tesz eleget, felelőssége megállapíthatóvá válik mind a Ptk., mind a Cstv. szabályai alapján. A Cstv. 33/A. §-a nevesíti az ún. *„wrongful trading”* intézményét, amelynek célja, hogy a társaság ügyvezetését csődközel helyzetekben visszatartsa a hitelezői érdekeket sértő, indokolatlan kockázatvállalástól.²⁴ Ezen hitelezővédelmi intézkedés figyelembe vételének elmulasztása a vezető tisztségviselő felelősségének megállapíthatóságát eredményezi, ezáltal azon döntés meghozatalára ösztönözheti a cég vezetőjét, hogy csődeljárás elrendelését kezdeményezze, figyelembe véve az irányítása alatt álló társaság hitelezőinek érdekét.

²¹ Ptk. 3:189. § (1) bekezdés c) pont; Ptk. 3:270. § (1) bekezdés c) pont

²² Ptk. 3:189. § (2) bekezdés; Ptk. 3:270. § (2) bekezdés

²³ Fónagy Sándor: A fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet megítélése. *Gazdaság és Jog* 2015/11. sz. 14-21. o.

²⁴ Uo.

IV.2.2. A szerződések sorsa

A magánjogi szerződéses viszonyokban általános elvként érvényesül a szerződési szabadság, mely által a szerződő felek eldönthetik többek között, hogy kivel szeretnének szerződést kötni. Figyelemmel arra, hogy gazdasági társaságokkal történő szerződéskötés esetén különös figyelmet kell fordítanunk arra, hogy a szerződő fél képes lesz-e kötelezettségének eleget tenni, fontos a megfelelő szerződéses partner kiválasztása. Sokszor nehézségekbe ütközik ennek megvalósítása, tekintettel arra, hogy a közhitelesség elvén alapuló cégjegyzék az adós gazdasági helyzetéről nem ad önmagában képet számunkra. Más a helyzet azonban, amennyiben egy adott társasággal szemben csődeljárás van folyamatban. A Cstv. 9. § (2) bekezdése szerint az adós a csődeljárás elrendeléséről szóló bírósági végzés közzétételének napjától a cégnevét a csődeljárás alatt (cs.a.) toldattal használhatja. Alátámasztja ezen kötelezettséget a Ctv. is, mely szerint a cég nevét (rövidített nevét) csődeljárás esetén „csődeljárás alatt” („cs. a.”) toldattal kell használni.²⁵ Ezen közhiteles nyilvántartásban feltüntetett toldat kapcsán egy adott személy hiteles tudomást szerezhet arról, hogy a fél, akivel szerződést kíván kötni, csődeljárás hatálya alatt áll, s ezen tény függvényében jogosult arról dönteni, hogy ezen kockázati tényező függvényében is kíván-e szerződést kötni az adott jogi személlyel. Amint már a korábbiakban említettük, a csődeljárás a felszámolási eljárással ellentétben nem csupán a hitelezői igényekre helyezi a hangsúlyt, hanem az adós társaság jövőbeli működőképességére is. Erre figyelemmel a fizetési haladék időtartama alatt az adóssal kötött szerződéstől nem lehet elállni, vagy azt nem lehet felmondani arra hivatkozással, hogy az adós csődeljárást kezdeményezett.²⁶ Meglátásunk szerint ezen rendelkezés is – függetlenül attól, hogy az adós társaság hitelezőinek elállási jogát korlátozza – a hitelezői jogok védelmének eszközéül szolgál. A csődeljárás célja, hogy csődegyezség kerüljön megkötésre a hitelezőkkel, melyet követően a társaság működése helyreállíthatóvá válik, és további gazdasági tevékenység folytatására nyílik lehetősége. Amennyiben lehetővé válna csődeljárás kezdeményezése esetén, hogy a hitelezők az adóssal fennálló szerződésüket felmondják, ezáltal teljesítést követeljenek tőle, a csődeljárással megvalósítani kívánt célt lehetetlenné tenné, s minden bizonnyal a társaság tényleges fizetéképtelenségét okozná, melynek esetén a hitelezői követelések megtérülése kétes képet mutatna. A hitelezők érdekét szolgálja, hogy csődegyezség keretein belül követelésükhöz vagy annak egy részéhez hozzájussanak, s az egyezség megkötését követően pedig szabadon dönthessenek az adós társasággal való gazdasági tevékenység jövőbeli folytatása felől. Utóbb hivatkozott jogszabályi tilalom ellenére azonban a gyakorlatban sokszor találkozni olyan szerződésekkel, melyekben a felek elállási okként jelölik meg azt, ha az egyik féllel szemben

²⁵ Ctv. 5. § b) pont

²⁶ Cstv. 11. § (2) bekezdés h) pont

csődeljárás indul. Figyelemmel azonban arra, hogy a Cstv. szabályozása kógens, az ettől való szerződéses eltérés nem megengedett, erre tekintettel az ilyen szerződéses kikötés semmisnek minősül, mivel az jogszabályba ütközik.²⁷ Azonban ezen kógens rendelkezés nem akadályozza annak, hogy az adóssal szerződő fél egyéb jogalapon, pl. az adós késedelmére hivatkozással a szerződéstől elálljon,²⁸ a jogszabályi tilalom csupán a csődeljárásra hivatkozással történő szerződés megszüntetésre terjed ki.

IV.2.3. Fizetési haladék

A csődeljárás elrendelése esetén az adóst, az elrendelő végzés Céglapjában történő közzétételétől kezdődően ideiglenes fizetési haladék illeti meg.²⁹ Ezen ideiglenes fizetési haladéknak – a későbbiekben elrendelhető fizetési haladékkal együtt – a célja a csődvagyon megőrzése a hitelezőkkel kötendő egyezség érdekében. A fizetési haladék időtartama alatt a haladék célját megghiúsító magatartásoktól való tartózkodási kötelezettséget ír elő a törvény az adós, a vagyonfelügyelő, a számlavezetők és a hitelezők felé.³⁰ A hitelezők védelme, befektetésük megtérülése, vagy csupán jogos követelésük érvényesítése nem képzelhető el az adós társaság megszokott üzletmenetének folytatása mellett, amit maga a csődeljárás elrendelésének szükségessége támaszt alá. Ezért szükséges a társaság tevékenységének és a vele szembeni igények kontrollálása annak érdekében, hogy csődegyezés megkötése ne csak ábránd legyen a társaság részéről. Így többek között a fizetési haladék időtartama alatt az adós számláinak terhére fizetési megbízás nem teljesíthető, az adóssal szemben a pénzkövetelések végrehajtása szünetel, illetve az adós új kötelezettségvállalásai, vagyona terhére történő kifizetések csak korlátozottan valósíthatóak meg.³¹

IV.2.4. Vagyonfelügyelő

A csődeljárás elrendelésével egyidejűleg az eljáró bíróság végzést hoz a vagyonfelügyelő kirendeléséről,³² így ezen személy az eljárás kezdetétől tesz eleget törvényben foglalt kötelezettségeinek. A csődeljárás kezdetétől az adós gazdálkodó szervezet vezetői, a gazdálkodó szervezet legfőbb szerve, tulajdonosai jogkörüket csak a vagyonfelügyelő részére biztosított jogok megsértése nélkül gyakorolhatják, melynek megsértése esetén az adós vezetőjével szemben bíróság kiszabásának van helye.³³ A hitelezővédelem keretein belül a vagyonfelügyelő szerepe

²⁷ Ptk. 6:95. §

²⁸ *Jubász*: A magyar fizetési képtelenségi... 246. o.

²⁹ Cstv. 9. § (1) bekezdés

³⁰ Cstv. 11. § (1) bekezdés

³¹ Cstv. 11. § (2) bekezdés

³² Cstv. 10. § (1) bekezdés

³³ Cstv. 13. § (1) bekezdés

megkerülhetetlen, melyet a Cstv. is alátámaszt a vagyonfelügyelő általános feladatának meghatározása útján: „A vagyonfelügyelő – a hitelezői érdekek védelmének szem előtt tartásával, és a hitelezőkkel kötendő egyezség előkészítése érdekében – figyelemmel kíséri az adós gazdasági tevékenységét.”³⁴ Meglátásunk szerint a hitelezői érdekek védelmében ellátandó feladatai közül legfontosabbnak azon speciális feladata tekinthető, mely szerint a vagyonfelügyelő feladatának ellátása során „jóváhagyja, ellenjegyzi az adósnak a csődeljárás kezdő időpontját követően keletkező vagyoni jellegű kötelezettségvállalásait.”³⁵ Ezen feladata azért minősül kiemelkedően relevánsnak, mivel további részletszabály kapcsolódik hozzá: a vagyonfelügyelő „csak olyan kötelezettségvállalásokhoz, illetve kifizetésekhez járulhat hozzá, amelyek az adós célszerű – veszteséget mérséklő – működéséhez, valamint az egyezség előkészítéséhez szükségesek, illetve ehhez kapcsolódóan biztosítékot csak akkor vállalhat, ha ahhoz hozzájárulnak a szavaazati joggal bíró hitelezők követeléseinek többségét képviselő hitelezők.”³⁶ Az adós társaság kötelezettségvállalásainak megengedhetősége ezáltal a hitelezők érdekeinek szem előtt tartásával történhet, melynek megvalósulásáért a vagyonfelügyelő tartozik felelősséggel. Amennyiben megkerülésével kötött a társaság szerződést, vállalt bármiféle kötelezettséget, a vagyonfelügyelőnek joga van a szerződések és jognyilatkozatok megtámadására, illetve jogosult a kifizetések visszakövetelésére, az eredeti állapot helyreállítására irányuló eljárások kezdeményezésére.³⁷ A vagyonfelügyelő ezen igények önálló érvényesítésére jogosult, tekintettel ezen jogszabályi felhatalmazásra és arra, hogy a csődeljárásban a vagyonfelügyelőt félnek kell tekinteni.³⁸ Feladatának teljesítése során az ilyen tisztséget betöltő személy elvárható gondossággal köteles eljárni,³⁹ amely szigorúbb magatartási norma, mint a Ptk. általános elvei között meghatározott elvárható magatartás elve.⁴⁰ Így pl. kötelezettségeként jelenik meg, „hogy amennyiben a csődeljárás előtt az adós vezető tisztségviselője részéről a hitelezők érdekeit sértő vagyonkimentés történt, akkor erről értesíti az adós legfőbb szervét, felügyelő bizottságát, könyvvizsgálóját, és kezdeményezi, hogy azok a szükséges intézkedéseket tegyék meg, kezdeményezzék, illetve indítsák meg a jogügyletek megtámadására irányuló eljárásokat is.”⁴¹ A csődvagyon védelme, közvetve a hitelezői érdekek védelme ezáltal a vagyonfelügyelői tisztséghez szorosan kapcsolódó követelmény, melyet ezen jogszabályi rendelkezésen felül alátámaszt annak a ténye, hogy a vagyonfelügyelő feladatai köré tartozik a csődegyezség megkötésében való aktív közreműködés, annak előkészítése.

³⁴ Cstv. 13. § (3) bekezdés

³⁵ Cstv. 13. § (3) bekezdés c) pont

³⁶ Cstv. 13. § (5) bekezdés

³⁷ Cstv. 13. § (3) bekezdés e) pont

³⁸ Cstv. 6. § (4) bekezdés

³⁹ Cstv. 15. § (1) bekezdés

⁴⁰ Ptk. 1:4. § (1) bekezdés: „Ha e törvény eltérő követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.”

⁴¹ Cstv. 15. § (1) bekezdés

IV.2.5. Csődegyezés

A csődeljárás célját a hitelezőkkel való egyezés megkötése képezi,⁴² mely által a hitelezői érdekek az egyezés megkötése esetén érvényesülhetnek legerőteljesebben, mivel követelésük – melynek kielégítése az adós gazdálkodó szervezet pénzügyi helyzetéből eredően – teljesen vagy részben megtérül az egyezés megkötése útján. A 2018-as adatok szerint a csődegyezés szabályainak 2009-es módosításától kezdődően évi 100-200 csődeljárás indul, mely ügyeknek átlagosan 40%-ban sikerül jogerős végzéssel jóváhagyott egyezséget kötni.⁴³ Ezen egyezés keretein belül az adós megállapodik a hitelezőkkel az adósság rendezésének feltételeiről, pl. követelések elengedéséről, fizetési könnyítésekről stb.⁴⁴ A gyakorlati tapasztalatok alapján a felek leggyakrabban a követelések egy részének elengedésében állapodnak meg, amely már 30% körüli kielégítést kíván meg az adós vagyontól függően. A hitelezők számára sokszor azért célszerű a viszonylag alacsony kielégítést biztosító összeg elfogadása, mert felszámolási eljárás során fennáll a lehetősége, hogy követelésüknek az egyezésben meghatározottnál alacsonyabb összegéhez jutnak.⁴⁵ A hitelezők érdekeit védi az egyezés megkötésével kapcsolatos azon szabály, mely szerint egyezés abban az esetben köthető meg, amennyiben a szavazati joggal rendelkező hitelezők – a biztosított és a nem biztosított hitelezői osztályokban egyaránt – a szavazatok többségét megadják.⁴⁶ A megkötött egyezés hatálya azon hitelezőkre is kiterjed, akik az egyezéshez nem járultak hozzá, vagy az egyezés megkötésében nem vettek részt.⁴⁷ Nem volna tisztességes olyan szabályozás kialakítása, hogy az egyezés megkötése ellen szavazó, vagy attól tartózkodó személyek ne legyenek részei a többi hitelező által megszavazott egyezésnek, mivel követelésük érvényesítésére egyéb jogi úton volnának kényszerítve ezáltal, amely a többi hitelező kielégítését követően megtérülési kockázatot hordoz magában. Ezen személyekre is figyelemmel kell lenni a csődegyezés megkötése során, általános elvként érvényesül, hogy a csődegyezésnek végrehajthatónak kell lenni minden egyes hitelező vonatkozásában. Erre tekintettel mondta ki a Kúria, hogy nem hagyható jóvá az a csődegyezés, amely a vitatott követeléssel rendelkező hitelező tekintetében végrehajthatatlan.⁴⁸ Elképzelhető azonban, hogy az egyezés egyes hitelezők vonatkozásában eltérő rendelkezéseket tartalmaz, az eltérés viszont nem lehet aránytalan és méltánytalan, s nem valósíthat meg joggal való visszaélést.⁴⁹ A hitelezőkre kedvezőtlenebb feltételek megállapítását a Cstv. is nevesíti: az egyezés nem állapíthat meg kedvezőtlenebb feltételeket az egyezéshez hozzá nem járuló vagy abban részt

⁴² Cstv. 1. § (2) bekezdés

⁴³ *Jubász* László: A csődegyezés néhány vitás kérdése I. Céghírnök 2018/7. sz. 13-14. o.

⁴⁴ Cstv. 19. § (1) bekezdés

⁴⁵ *Jubász*: A magyar fizetési képtelenségi... 357. o.

⁴⁶ Cstv. 20. § (1) bekezdés

⁴⁷ Cstv. 20. § (2) bekezdés

⁴⁸ BH 2018.4. 123

⁴⁹ *Jubász*: A magyar fizetési képtelenségi... 375. o.

nem vevő hitelezőkre, mint amelyeket az egyezséghez hozzájáruló hitelezőkre az adott hitelezői osztályban, továbbá a meghatározott hitelezői körben megállapított.⁵⁰

IV.2.6. Követelések bejelentése

A Cstv. 12. § (1) bekezdése szerint az adós a hitelezőit a csődeljárást elrendelő végzés közzétételét követően értesíti, és felszólítja őket követeléseiknek bejelentésére. A hitelezőknek a csődeljárás elrendeléséről szóló végzés közzétételétől számított 30 napjuk van követelésük bejelentésére.⁵¹ Elképzelhető olyan eset, hogy ezen határidőn belül a hitelező követelését nem jelenti be az adósnak, melynek következménye az lesz – amint azt jelen írás II. pontjában kifejtettünk –, hogy nem minősül a csődeljárás során hitelezőnek, így az azzal kapcsolatos védelmi intézkedések igénybevételére, csődegyezség megkötésére nem jogosult. Jelen tanulmány kereteit meghaladja ezen személyek számára nyitva álló igényérvényesítés módjának kifejtése, csupán a Cstv. 20. § (3) bekezdésének szabályozására térünk ki, mely a bejelentési határidőt elmulasztó személyekkel kapcsolatban tartalmaz rendelkezéseket. Ezen szabályozás a követelését késedelmesen bejelentő hitelezőt hátrányos helyzetbe hozza: az ilyen hitelező az egyezségkötésben nem vehet részt, az egyezség hatálya nem terjed ki rá, az adós ellen követelését nem érvényesítheti, azonban a más által kezdeményezett felszámolási eljárásban a még el nem évült követelését bejelentheti. Látható, hogy a bejelentési határidő jogvesztő jellegének hiányától függetlenül a hitelező hátrányos helyzetbe kerül igény bejelentésének elmulasztása esetén, igényérvényesítési lehetőségei a más által indított felszámolási eljárásban való hitelezőként való részvételre korlátozódnak.

V. Hitelezővédelem a kényszertörlési eljárás során

V.1. A kényszertörlési eljárás

Ahogy korábban utaltunk rá, a közgondolkodásban egy cég megszűnésének a csődhez van köze, azonban míg a csődeljárás során egy gazdálkodó szervezet haladékosan kap pénzügyeinek rendezésére, és így reális esélye van a későbbiekben működését folytatni, addig a kényszertörlési eljárás végeztével majdnem minden alkalommal a nevezett gazdálkodó szervezet jogutód nélkül megszűnik létezni. Itt érdemes elhatárolni a kényszertörlést a szintén jogutód nélküli megszűnést eredményező más eljárásoktól, mint a felszámolási, végelszámolási eljárás. Az utóbbi eljárás során a cég tagjai nem kívánják folytatni a gazdasági tevékenységüket, így az esetlegesen fennálló hitelezői igényeket teljes egészben kielégítve kívánják megszüntetni a gazdálkodó szervezetet. Míg a felszámolási eljárás során az adott cég fizetéseképtelenségbe esik, így a cégbíróság elrendeli annak

⁵⁰ Cstv. 20. § (2) bekezdés

⁵¹ Cstv. 10. § (2) bekezdés f) pont

jogutód nélküli megszüntetését, természetesen a hitelezői érdekek legalább részbeni kielégítése mellett.

A kényszertörlési eljárás a gazdálkodó szervezet megszüntetésére irányuló nemperes eljárás, melyet a cégbíróság csak a cégtörvényben, taxatív felsorolt esetekben indíthat meg.⁵² Az erről szóló végzést a cégbíróság a Cégközlönyben teszi közzé, mivel a végzés a gazdasági társaság jövőbeni működését érintően dönt, így az ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak is helye van. Eltérésként tekinthető a jelen írás keretein belül már hivatkozott csődeljáráshoz és felszámolási eljáráshoz képest, hogy kényszertörlési eljárás megindítását nem az adós cég vezetője, vagy az adós céggel szemben követeléssel rendelkező hitelező kezdeményezi, hanem a cégbíróság az, amely a jogszabályi feltételek fennállta esetén intézkedik az eljárás megindítása iránt. A kényszertörlési eljárás a kényszer-végelszámolás helyére 2012. március 1-jétől bevezetett eljárás, melyet a jogalkotó a gazdasági tevékenységet már nem végző cégek gyors és egyszerű megszüntetése miatt alkotott meg.⁵³ Azonban az elmúlt évek a gyakorlata megmutatta, hogy a cégvezetők, mint ingyenes, problémáktól mentes megszüntetési módként tekintenek a kényszertörlési eljárásra. Így a jogalkotó a 2021. évi LXX. törvény (továbbiakban: Módosítás) által fontos módosításokat vezetett be a kényszertörléssel kapcsolatban. Egyfelől az eljárás lefolytatásának fejében felügyeleti illetéket kell fizetni, melynek összege 250.000 Ft.,⁵⁴ szigorodott az eltiltás szabálya, pontosították, hogy milyen mértékű vagyon után kezdődhet felszámolási eljárás, illetve meghatározott esetekben a cég kérheti a kényszertörlés megszüntetését.⁵⁵ Azonban a módosítás legfőbb oka az volt, hogy a jogalkotó kiemelte, hogy a kényszertörlési eljárás egy kifejezetten szankciós eljárás.

A kényszertörlési eljárás elrendelésére a cégbíróságnak az alábbi esetekben van lehetősége: ha a céget megszüntnek nyilvánítja, ha a cég a végelszámolást három éven belül nem fejezte be és törlése iránti kérelmet nem terjesztett elő, vagy ha a cég jogutód nélküli megszűnését előidéző ok következett be és a végelszámolási eljárás lefolytatásának nincs helye.⁵⁶ Eltérésként jelenik meg a csődeljáráshoz és a felszámolási eljáráshoz képest, hogy az elrendeléshez szükséges feltételek nem állnak összefüggésben a társaság anyagi helyzetével, kötelezettségeinek teljesítésével, azok vizsgálata az eljárás későbbi részében rendelkezik relevanciával.

⁵² Ctv. 116. § (1) bekezdés

⁵³ *Kispál Beáta*: A reorganizációs eljárások, a felszámolási eljárások hatékonysága és a kényszertörlési eljárások. In: A fizetésképtelenség aktuális jogi problémái nemzetközi kitekintéssel (szerk. Barta Judit). Patrocinium Kft., Budapest-Miskolc 2018. 175-176. o.

⁵⁴ Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 66. § (1) bekezdés

⁵⁵ *Bodzási Balázs*: A kényszertörlési eljárás új szabályai. *Corvinus Law Papers* 2021/2. sz. 3. o.

⁵⁶ Ctv. 116. § (1) bekezdés

V.2. Hitelezővédelem a kényszertörlesztés során

V.2.1. Követelések bejelentése

A kényszertörlesztés megkezdését a Céglökönyben közzétett végzéssel indítja meg a cégbíróság. A végzésben a cégbíróság nyilatkozattételre hív fel mindenkit, akinek

- „a) a céggel szemben követelése van – ideértve a számviteli törvény szerinti függő követelést is –,
 b) tudása van arról, hogy a cég ellen bírósági, közjegyzői vagy más hatósági eljárás van folyamatban,
 c) a cég tulajdonában lévő eszköz van a birtokában, a cég vagyontárgyára vonatkozó jog jogosultjaként van bejegyezve, valamely vagyontárgyat illetően a javára, illetve érdekében tény van feljegyezve, vagy a cég vagyontárgyára tarthatna igényt,
 d) tudása van a kényszertörlesztés közzétételének a napját megelőző évben a cég vagyonában bekövetkezett változásról, vagy
 e) a céggel fennálló munkaviszonyon alapuló bérkövetelése vagy munkaviszonyból származó egyéb követelése van”.*⁵⁷

Bárminemű követelést a végzés közzétételétől számított 40 napon belül lehet a cégbíróság részére bejelenteni. A bejelentés elmulasztásához kapcsolódó jogkövetkezmény megegyezik a csődeljárás során bejelenteni elmulasztott követelésre irányadó szabályokkal: a bejelentés elmulasztása nem jár jogvesztéssel, azonban a jogosult igényét kényszertörlesztési eljárásban már nem érvényesítheti.⁵⁸

V.2.2. Lehetséges végkifejletek

A lehetséges végkimenetek a kényszertörlesztési eljárás során a következők lehetnek. Az első és egyben legegyszerűbb az, mikor a bíróság felhívására nem érkeznek bejelentések és megállapítható az, hogy a nevezett cégnek nincsen vagyona. Ebben az esetben érvényesül a jogalkotó eredeti szándéka a kényszertörlesztéssel kapcsolatban, egy, már gazdasági tevékenységet nem folytató gazdálkodó szervezet szűnik meg. A céget törlik a cégjegyzékből.⁵⁹ Ugyancsak törlésre kerül az a cég, melynek van vagyona, azonban nem érkezik bejelentés fennálló követelésről.⁶⁰ Ebben az esetben a cégbíróság hivatalból dönt a fennmaradó vagyon sorsáról, az a Ptk. rendelkezéseinek megfelelően kerül felosztásra.⁶¹ Amikor a bíróság felhívására bejelentés érkezik, azonban megállapítható, hogy a cégnek nincsen vagyona, vagy az nem éri el a 400.000 Ft-ot, úgy a cégbíróság törli a céget a cégjegyzékből. Ebben az esetben a hitelezői érdekek óhatatlanul sérülnek, ezért a bíróság hivatalból dönt az eltiltásról.⁶² A cégbíróság megszünteti a kényszertörlesztési eljárást és kezdeményezi a cég elleni felszámolást akkor, ha a bejelentések alapján a követelések összege meghaladja a 400.000 Ft-ot vagy a céggel szemben követelést jelentettek be és a cégbíróság felmérése szerint a cég vagyona eléri a 400.000 Ft-ot. Ebben az esetben a hitelező igénye a felszámolási eljárás során kerülnek

⁵⁷ Ctv. 117. § (2) bekezdés

⁵⁸ Ctv. 117. § (2) bekezdés e) pont

⁵⁹ Ctv. 118. § (1) bekezdés

⁶⁰ Ctv. 118. § (6) bekezdés

⁶¹ Ptk. 3:48. § (2) bekezdés

⁶² Ctv. 118. § (2) bekezdés

kielégítésre.⁶³ Tulajdonképpen a kényszertörlési eljárást felváltó felszámolási eljárás szolgálja leginkább a hitelezők védelmét. Azonban ennek a dolgozatnak nem célja a felszámolási eljárás bemutatása, így vizsgáljuk meg milyen eszközökkel oldja meg a kényszertörlési eljárás a hitelezők védelmét.

V.2.3. Bérgarancia

A kényszertörlési eljárás során – szemben a csődeljárással – a hitelezői érdekek és azok védelme háttérbe szorul. Mint már láttuk, a jogalkotó célja a kényszertörléssel a már gazdasági tevékenységet már nem folytató cégek megszüntetése, a rendszerből való gyors törlése. Kényszertörlés során a jogalkotó első sorban a megszűnés alatt lévő cég munkavállalóinak munkabérrrel kapcsolatos igényeire fókuszál. A Ctv. 117/A. § (2) alapján a kényszertörlés alatt lévő cég vezető tisztségviselője a kényszertörlést elrendelő végzés közzétételétől számított húsz napon belül köteles kifizetnie az elmaradt munkabért a munkavállalóknak. Amennyiben munkavállalói bejelentés történik és a felszámolási eljárás megindításának feltételei nem teljesülnek, de

„a cégnek munkavállalóval munkaviszonya áll fenn, a cégbíróság a felszámolói névjegyzékből jelöli ki a munkáltatói jogok gyakorlására és a munkaviszonyra vonatkozó szabályban és egyéb jogszabályokban előírt igazolások kiadására, továbbá a Bérgarancia Alapból igényelhető támogatással összefüggő feladatok ellátására jogosult személyt (továbbiakban: Bérgarancia biztos). A Bérgarancia biztost támogatásnak a Bérgarancia Alapból történő igénylése vonatkozásában ugyanazok a jogok illetik meg és kötelezettségek terbelik, mint a felszámolót a felszámolási eljárás esetében. A Bérgarancia biztos feladatára és felelősségére a munkáltatói jogok gyakorlásával és a munkaviszony megszűnésével összefüggésben a munka törvénykönyvének rendelkezései irányadók.”⁶⁴

A Bérgarancia biztos azonban csak a bejelentett munkabér követelés vonatkozásában járhat el, továbbá kiadja a szükséges munkaügyi igazolásokat is. Amennyiben a munkavállalónak bármelyféle egyéb követelése van a céggel szemben, legyen az például korábban ki nem fizetett munkabér, annak tekintetében a Bérgarancia biztos nem járhat el.⁶⁵

V.2.4. Jogintézményi visszaélés

A cégbíróság a gazdasági társaság komplex vizsgálatát végzi, a társaság törvénytörő működésére és a vezető tisztségviselők felelősségére koncentrálna. A kényszertörlési eljárás során – a felszámolási eljárással ellentétben – a vezető tisztségviselő a cég vagyonával nem köteles elszámolni, így a vagyonkimentés megakadályozása nem megoldott, a cég vagyonát nem kötelesek átadni és a hitelezőknek csupán bejelentési kötelezettsége van. A vezető tisztségviselőnek mindössze arról kell nyilatkoznia, hogy vitatja-e a bejelentett követeléseket, illetve milyen intézkedéseket tett annak érdekében, hogy a cég kötelezettségeit teljesítse, és hogy milyen módon kívánta megszüntetni a

⁶³ Ctv. 118. § (3) bekezdés

⁶⁴ Ctv. 117/A. § (4) bekezdés

⁶⁵ *Kispál*: i. m. 180. o.

törvénysértő működést.⁶⁶ Így kijelenthető, hogy a hitelezők megkárosítása a kényszertörlési eljárás során reális eshetőség/eshetőségként szerepel. Becslések szerint egy-egy kényszertörlési eljárás körülbelül 3 millió forint tartozást okoz.⁶⁷ Az elszámoltathatóság hiányát mutatja az is, hogy a kényszertörlési eljárás bevezetése óta ez az egyik legnépszerűbb jogutód nélküli megszüntetési eljárás. Ezen még a Módosítás által bevezetett plusz illetékfizetési kötelezettség se tudott érdemben változtatni. A 2022-es évben a megszűnt cégek 44%-át kényszertörléssel szüntették meg.⁶⁸

V.2.5. Korlátolt felelősség „áttörése”

A korlátolt felelősség által nyújtott lehetőségekre és az azzal kapcsolatos hitelezővédelmi intézkedések szükségességére a korábbiakban már kitértünk. A korlátolt felelősség „áttörésének” lehetősége a Ptk-ban szabályozásra kerül,⁶⁹ a kényszertörlési eljárással összefüggésben a Ctv. azonban speciális rendelkezéseket tartalmaz ezen lehetőség megteremtése érdekében. Az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításairól szóló 2013. évi CCLI. törvény beiktatta a Ctv. rendelkezési körébe a korlátolt felelősség áttörésének lehetőségét a „*wrongful trading*” intézményének keretein belül. Erre tekintettel a kényszertörlési eljárásban törölt cégnek a cég törlésének időpontjában cégjegyzékbe bejegyzett volt tagja korlátlanul felel a cég hitelezőjének kielégítetlen követelése erejéig, ha a tag korlátolt felelősségével visszaélt.⁷⁰ A hitelezők érdekeit súlyosan károsító magatartás törvényi definiálását is megvalósította a jogalkotó, meghatározva a korlátozott felelősséggel való visszaélés esetkörét: „*Korlátozott felelősségükkel visszaéltek azok a tagok, akik tartósan hátrányos üzletpolitikát folytattak, a cég vagyonával sajátjukként rendelkeztek, továbbá azok, akik olyan határozatot hoztak, amelyről tudták vagy az általában elvárható gondosság mellett tudhatták volna, hogy az a cég törvényes működésével nyilvánvalóan ellentétes.*”⁷¹ A „*wrongful trading*” intézménye megjelenik a vezető tisztségviselő felelőssége kapcsán is a Ctv. rendelkezései körében. Ennek értelmében a vezető tisztségviselő tartozik felelősséggel a cég kényszertörlési eljárás során történő megszüntetését követően, amennyiben a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezését követően ügyvezetési feladatait nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látta el, és ezáltal a cég vagyona csökkent, illetve a hitelezők követeléseinek kielégítése megghiúsult.⁷²

⁶⁶ Ctv. 117/D. § (3) bekezdés

⁶⁷ *Kisjáték* i. m. 182-183. o.

⁶⁸ Sokrétű hatások a cégvilágban – Múlt és jelen találkozása 2022-ben. OPTEN. <https://www.opten.hu/kozlemenyek/sokretu-hatasok-a-cegvilagban--mult-es-jelen-talalkozasa-2022ben> (2023. 12. 14.)

⁶⁹ Ptk. 3:2. § (2) bekezdés

⁷⁰ Ctv. 118/A. § (1) bekezdés

⁷¹ Ctv. 118/A. § (2) bekezdés

⁷² Ctv. 118/B. § (1) bekezdés

Ezen rendelkezések törvénybe iktatása folytán a korlátolt felelősség leple mögé bújó társasági személyek felelőssége megállapíthatóvá válik, s ezáltal a hitelezői érdekek abban az esetben is érvényesülhetnek, amennyiben az adós társaság egyáltalán nem, vagy nem megfelelő összegű vagyonnal rendelkezik a vele szemben fennálló követelések kiegyenlítésére.

VI. Összegzés

Gazdaságunk működéséhez elengedhetetlen a hitelezők szerepe, akik saját befektetéseikkel élénkíthetik azt, ráhatással bírnak annak alakulására. Ehhez azonban szükséges az érdekeik védelme, melyet nem csupán az anyagi jogi szabályoknak, hanem az eljárásjogi szabályoknak is szükséges előmozdítania egyes speciális eljárások szabályozása során.

Írásunkban a hitelezővédelem intézményének rövid bemutatása és a hitelező fogalmának ismertetése mellett a csődeljáráshoz kapcsolódó, Cstv. szerinti és a kényszertörlési eljáráshoz kapcsolódó, Ctv. szerinti védelmi intézkedéseket mutattuk be. A két jogintézményhez kapcsolódó hitelezővédelmi rendelkezések között átfedések figyelhetők meg (pl. követelés bejelentése), azonban összességében kijelenthető, hogy a csődeljáráshoz kapcsolódó hitelezővédelmi szabályok szélesebb spektrumot ölelnek fel, mint a szankciós jellegű kényszertörlési eljáráshoz fűződő szabályok. Azon megállapításra jutottunk, hogy a kényszertörlési eljárás során is megjelennek a hitelezők érdekeinek védelmére szolgáló intézkedések, azonban alacsonyabb számban figyelhetők meg ezen védelmi szabályok, figyelemmel arra, hogy a hitelezőknek érdekeik sérelme esetén más eljárások során (elsősorban felszámolási eljárás) van lehetőségük fellépni követelésük kiegyenlítése érdekében.

A csődeljárás során ezáltal a hitelezői érdekek széles körben kerülnek védelemre, mindemellett a csődbe került gazdasági társaságoknak reális esélye van a jövőben tovább folytatni tevékenységüket. A kényszertörlési eljárás nem kezelhető egyszerűen önmagában, mivel ahhoz szorosan kapcsolódik a felszámolási eljárás. A jogalkotó azon elképzelése, hogy a kényszertörlés a már gazdasági tevékenységet nem végző cégek gyors és egyszerű törlésére irányuljon, több ponton is aggályos. Véleményünk szerint a kényszertörlés során óhatatlanul sérülnek a hitelezői érdekek, ezen az eljárás revíziója, illetve az alkalmazási lehetőségének szűkítése és a felszámolási eljárás többszöri elrendelése tudna segíteni. Egyetértünk azon szakirodalmi állásponttal, hogy a kényszertörlést és a hozzá kapcsolódó más eljárásokat akár a Ctv.-n kívül önállóan is lehetne szabályozni a jogbiztonság és hatékonyság érdekében.⁷³

⁷³ Bodzás: i. m. 12. o.